

Свест о заштити животне средине пробуђена је и код грађана и код представника државе. Масовним одзивом на еколошки устанак грађани су јасно рекли да хоће чист ваздух и воду, а потврду да их је држава чула добили су јуче усвајањем ребаланса буџета у коме је четири милијарде динара опредељено за екологију. Овом гесту владе претходило је затварање два постројења кинеских инвеститора у Зрењанину и Бору, због загађења.

Да ли су најновија дешавања само почетак буђења или попуштање под притиском Европске уније која апелује на нашу власт да предузме мере за побољшање квалитета ваздуха, посебно у великим градовима и индустријским подручјима попут Смедерева, Бора и Колубаре?

Да ли су само Кинези криви за загађен ваздух или смо и сами томе допринели и тако послужили великим силама да се геополитичка борба води и преко наше животне средине ?

Петар Ђукић, професор Технолошко-металуршког факултета у пензији, сматра да је ово што се догодило последњих дана помак у нашој свести. Учињено је, каже, нешто сјајно и поред контрадикторних захтева еколошког устанака у смислу да хоћемо чисте реке, очуване шуме, чисту енергију, очуване еко-системе, да будемо без рудника, али и да живимо боље, што није могуће без одрживог развоја.

Покренуте су ствари са мртве тачке у смислу интегралног третирања одрживог развоја и екологије. То што је власт, уместо да оптужује некога за непријатељство и за подривање друштвеног развоја, заиста нешто и предузела, на неки начин улива наду.

– Ако се бавите привредним развојем, морате да третирате заштиту животне средине и природне ресурсе. Посматрано дугорочно развојно, не може само да се каже затворите фабрику или немојте да примите рудник, јер ако све забраните онда ће све да стане – наводи Ђукић.

Он наглашава да ми имамо неодржив развој у целости и да то није само ствар кинеских инвестиција. Наш саговорник подсећа да и док је амерички „Ју-Ес стил” управљао смедеревском железаром постојао је проблем са загађењем.

– Није реч само о Кинезима, Американцима или инвестицијама у руднике. Ту су туризам и саобраћај, а изнад свега катастрофално стање у домаћој енергетици због експлоатације најлошијег угља у Европи. И притом 51 одсто укупне енергије добијамо из њега. Ми смо по експлоатацији угља и уделу у енергетици четврта земља у свету и прва у Европи. Као такви смо велики загађивачи – објашњава Ђукић.

Наш саговорник наглашава да ЕУ има агенду очувања животне средине и борбе против климатских промена која је најнапреднија у свету, а прва је прошле године повећала обновљиве изворе у енергетици и достигла то стање да је већи удео обновљивих него необновљивих извора. Она је направила сјајне ствари, које мора да спроводи и утиче на остале.

– ЕУ дефинитивно неће дозволити да Србија буде црна еколошка рупа, а може да утиче на нас јер нам је највећи партнер у свему. Међутим, постоје и стратешки интереси Америке и Кине да откупљују ресурсе и стављају под њихову контролу. Нисам присталица ниједног великог газде од кога зависи наша будућност била то Русија, Кина или Америка. Сви они раде за сопствени стратешки интерес. Али потпуно је бесмислено рећи да је извештај ЕУ о напретку Србије у коме се скреће пажња на стање животне средине, ствар стратегијске борбе ЕУ и Кине – наводи Ђукић.

Према његовим речима не може се очекивати да фабрике буду затворене, већ треба натерати инвеститоре да поштују законе, јер нису само загађивачи у Бору и Смедереву, већ и у Косјерићу, Ваљевоу, Ужицу...

– Еколошка слика је лоша, али не само због тих инвеститора већ и због нашег саобраћаја и енергетике, која је најјургентнија. То што су затворили неколико погона знак је да се неко сетио да каже хајде да видимо да ли се примењују закони. Кинези не поштују ни радно законодавство. Неко је дозволио да тако могу да раде јер су нам драгоцени. Ако бисмо рекли да ће од сутра све бити по врхунским еколошким стандардима Европе и да наша цена електричне енергије мора да садржи све трошкове укључујући и еколошке, струја би била дупло скупља него сада. Више од половине инвеститора би се повукло јер овде користе јефтину електричну енергију, јефтин рад и не плаћају еколошке таксе – додаје Ђукић.

Љубодраг Савић, професор Економског факултета, верује да је у влади превагнуло уверење да страховито тонемо и да идемо у погрешном правцу када је реч о екологији.

– Не желим да верујем да је затварање погона у Бору и Перлезу последица притиска Европе и њиховог обрачуна са Кинезима. Да Кинези не воде рачуна о животној средини то је чињеница. Они сматрају да је развој на првом месту, да је све подређено томе и да то има своју цену. Кинези неће сами да улажу у животну средину, ако их не подсетимо на уговорене обавезе. Они једноставно тако функционишу. Потребна је нека врста притиска. Они не воде рачуна ни о својим радницима који су дошли да раде у „Цићину” – сматра Савић.

Према његовим речима све досадашње владе нису много водиле рачуна и нису инсистирале чак ни на ономе што је закључено уговорима са инвеститорима. Ниједан странац у Србији неће уложити ниједан долар ако не мора. То ми треба да рашчистимо, да их натерамо да поштују еколошке норме и да се опходе на начин на који се понашају у њиховим земљама.

– Све зависи од власти, у којој је мери спремна да инсистира на поштовању закона, а у већини области имамо добре европске законе који се спроводе на балкански начин. Хајде да верујемо да је ово почетак. Па и ако је кренуло од Кинеза, почело је. Свако ко је добронамеран имајући у виду какав је ниво еколошке заштите и свести у ЕУ помислиће да нас упозоравају због нас. Али такође, ЕУ не пропушта прилику да упуту поруку да

Кинези немају шта да раде на европском тлу – наводи Савић.

(Политика)